

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

AUTORSKÁ KNIHA

ILUSTROVANÉ VINOHRADNICTVÍ PRO ZAČÁTEČNÍKY

Kristýna Gregorová

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Ilustrace a grafika

Specializace Mediální a didaktická ilustrace

Bakalářská práce

AUTORSKÁ KNIHA

ILUSTROVANÉ VINOHRADNICTVÍ PRO ZAČÁTEČNÍKY

Kristýna Gregorová

Vedoucí práce: MgA. Mgr. Pavel Trnka

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2015

.....

podpis autora

OBSAH

1	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	5
2	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY.....	7
	2.1 Na začátku byla kniha.....	7
	2.2 Sugestivní přesah	8
3	CÍL PRÁCE	10
4	PROCES PŘÍPRAVY	11
	4.1 Na cestách.....	11
	4.2 Studium	12
5	PROCES TVORBY	14
	5.1 Kniha jako celek.....	14
	5.2 Výtvarná forma.....	15
	5.3 Typografie.....	17
	5.4 Předsádky a přebal.....	18
	5.5 Sázení, tisk a dokončovací práce	19
6	TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	20
7	POPIS DÍLA.....	21
8	PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	22
9	SILNÉ STRÁNKY	23
10	SLABÉ STRÁNKY	24
11	LITERATURA A PRAMENY	25
	A,Knižní a periodická literatura	25
	B,Internetové zdroje.....	26
12	RESUMÉ.....	27
13	SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH	28

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

Motto: „*Kdo víno má a nepije, kdo hrozny má a nejí je, kdo zábavě se vyhýbá, kdo ženu má a nelíbá, na toho vemte bič a hůl, to není člověk, to je v*!*”

Jan Werich¹

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

To, že se budu věnovat umění, si uvědomila má maminka, když jsem měla 4 roky, a proto jsem začala navštěvovat základní uměleckou školu. V šesti letech jsem se naučila číst a popadla mě další posedlost. Mé první dílo v kontextu specializace bylo ve druhé třídě, kdy jsem si napsala a ilustrovala autorskou knihu povídek o dětech z 2.B. Každý příběh vycházel z písmen abecedy.

Na střední škole jsem se věnovala hlavně studijním kresbám a mým vnitřím surreálným představám. Nejbližší mi byla klasická kresba tužkou. Když jsem objevila, že existuje škola, která spojuje mé vášně (knihy a umění), neváhala jsem.

Na vysoké škole jsem se objevila s tím, že jakákoliv zkušenost s čímkoliv byla pro mě nová, měla jsem velkou chuť a motivaci se posouvat a pokroky šly vidět rychle, jelikož jsem chtěla dohnat spolužáky z uměleckých škol. O to víc mě s každou výzvou bavilo experimentování a zkoušení nových věcí. A to se mě drží stále. S každým posunem mě tvoření baví víc a víc.

Mé práce tedy charakterizuje, že se snažím stále zkoušet nové cesty. Nedá se říct, že bych měla určitý styl, stále jsem ve fázi hledání směru. Tíhnu k preciznosti, ale snažím se to překonat a kresbu uvolnit.

Každý semestr jsem se naučila něco zásadního. Když jsme kreslili plzeňské řeky, naučila jsem se vnímat krajinu jinak. Například, že je v kresbě důležitá

.....
¹ Citáty slavných osobností. In: WERICH, Jan. Citáty slavných osobností [online]. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://citaty.net/autori/jan-werich/>

prázdná plocha. Kreslila jsem technickým perem na drobné formáty, kdy jsem při kreslení využívala strukturu papíru. Vytvořila se tak zvláště trhaná kresba. Tyto studie krajiny mi pomohly se při tvorbě uvolnit a relaxovat, to se pak také projevilo na samotném výstupu.

Další rok jsme měli volnou ruku v obou semestrech a tvořili autorské knihy. Zvolila jsem si povídku od Harukiho Murakamiho, kde jsem nově zkusila počítačové koláže. Vrátila jsem se tak k mým surreálním představám, které se mi při čtení vyjevovaly. Poprvé jsem pochopila, že ilustrace nemusí popisovat děj, ale dotvářet atmosféru knihy. Také jsem poprvé měla možnost sázet typografii, která dopadla nevalně. Díky této zkušenosti přistupuji k typografii se stejnou důležitostí a šetrností jako k ilustracím samotným. Protože jak řekl pan doc. ak. mal. Josef Mištera: „*Kniha je jako architektura.*”

Další semestr byl na téma „Kniha jako objekt”. Vycházela jsem ze zadání a vytvořila interaktivní dětskou knihu. Byl zde princip pohyblivých figurek, které fungovaly jako klíč k následujícím stranám - aby se stránka otevřela, muselo se s figurkou otočit do správné polohy. Myšlenka v příběhu byla taková, že hlavní postava hledá barvy, na jednotlivých uzamklých stranách je nalézá a tím se kniha stává barevnější a učí tak dítě principům skládání barev. I když jsem knihu měla promyšlenou, zradilo mě technické zpracování. Tím jsem se ponaučila, že pokud vymyslím nový princip čehokoliv, musím si nechat čas v závěru k doladění technických nedostatků.

K bakalářské práci přistupuji stejně; chci vyzkoušet novou techniku, téma, zpracování a způsob předání informací tak, abych posunula počitek z přijímání informací na vyšší úroveň, než by se od takového žánru očekávalo.

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

K vytvoření mé bakalářské práce mě inspirovalo několik zásadních situací.

2.1 Na začátku byla kniha

První bylo pořízení knihy *Hlava v hlavě*². Je to dětská kniha ilustrovaná Davidem Böhmem, která se stala v roce 2013 Nejkrásnější knihou roku³. Jakmile jsem ji vlastnila, uhranula mě. Musela jsem jí dokola listovat a stále jsem objevovala něco nového, vtip, myšlenku.

I když je to naučná knížka o hlavě mířená na děti, nadchla mě, jak je hravá a všestranná. Drží se stále jednoho účelu (podávání informací o hlavě), ale snaží se ho rozebrat ze všech možných úhlů osobitým výtvarným vyjádřením. Na první pohled působí chaoticky, ale o to víc nutí čtenáře (či pozorovatele), aby si ji procházel znovu a našel klíč k pochopení. I když je kniha pestrá na techniky, barvy, různorodou typografii, dokonce zde jsou i komiksy, hlava jako téma vše vždy spojuje. Všude doslova „hlava na hlavě“. Navíc je kniha neuvěřitelně chytrá. Každý způsob vyjádření je perfektně promyšlený, působí vizuálně silně emočně. Například když je na konci popsána smrt, jsou obě strany černé, pouze s malým textem: „*Smrt konstatuje lékař, když přestane být mozek aktivní.*“⁴ Může to znít suše, ale je to naopak. Listujete barevnou knihou a najednou se objeví temná dvojstrana s výše citovaným textem a donutí vás to zastavit se a zamyslet se nad touto skutečností.

Kniha překvapí nejen pestrými ilustracemi, ale i textem. Jsou zde rébusy, hádanky, básničky, samozřejmě odborné informace (když se jedná o naučnou literaturu), hry se slovy a významy, kde se hlava vyskytuje. To vše a mnohem více.

.....
² BŮHM, David a Ondřej BUDDEUS. *Hlava v hlavě*. 1. vyd. V Praze: Labyrint, 2013, 119 s. ISBN 978-80-86803-24-1.

³ Nejlepší knihy dětem. In: Nejlepší knihy dětem [online]. [cit. 2015-04-30].

Dostupné z: <http://www.nejlepsiknihydetem.cz/knihy-2014/34-buddeus-bohm-hlava-v-hlave>

⁴BUDDEUS, Ondřej a David BŮHM. *Hlava v hlavě*. 1. vydání. Praha: Labyrint, 2013, s. 114-115. ISBN 978-80-86803-24-1.

Také mě zaujala hra s knihou jako takovou, kdy jsou v knize průhledné papíry, průhledy, rozkládací strany, pŕllisty, myšlenky možné jen při čtení samotných knih: „*Přítomnost je to, když jste otáčeli stránku. Přítomnost je tenká jako papír.*“⁵ Dá se to snad vyjádřit lépe?

U Hlavy v hlavě jsem přemýšlela, proč se takové zábavné interaktivní knihy nedělají i pro dospělé (samozřejmě vycházím z toho, že jsem na žádnou takovou knihu nenarazila.) Důvodem mohou být vysoké náklady a následná cena. To mě inspirovalo k vytvoření odborné ilustrované knihy, která by nebyla klasicky popisně nudná, ale čtenáře stále bavila a překvapovala. I s tím, že by neztratila naučný charakter.

2.2 Sugestivní přesah

Při volbě tématu jsem věděla, že chci vytvářet knihu, která se bude zabývat něčím, k čemu mám osobní vztah. Takovou knihu, která bude vyjadřovat kým jsem, odkud pocházím, jakým jsem člověkem, která by byla mým otiskem. A zajisté, aby mě to téma oslovilo natolik, abych na něm dokázala pracovat tak dlouho v kuse.

Při šestihodinové cestě vlakem z Plzně domů mě to napadlo. Vinohrad! Mám k němu vztah a „každá správná děvčica ze Slovácka by ho měla mít...“. Bydlím na jihovýchodě Moravy u Uherského Hradiště. Poblíž je vesnička, odkud pochází má rodina a stále tu bydlí má babička. V minulosti zde bylo velké hospodářství, z kterého se kvůli režimu stalo malé. Díky babiččiné vitalitě ale stále funguje i přes její pokročilý věk. U babičky jsem trávila skoro všechna dětská léta, proto se stal každý okamžik zde mou srdeční záležitostí. Nejvíce mi přirostl k srdci vinohrad. Jako by neexistovalo nic přirozenějšího než vstát

.....

⁵BUDDEUS, Ondřej a David BÖHM. Hlava v hlavě. 1. vydání. Praha: Labyrint, 2013, s. 100. ISBN 978-80-86803-24-1.

ráno v pět hodin, nachystat svačinu, jet terou (takovým malým traktorem s vozíkem) do vinohradu a strávit tam trháním listů pár hodin, dokud slunce nezačne k nesnesení pálit. Říkáte si, že by vás brzké vstávání a několikahodinové trhání listů odradilo, ale není tomu tak. Vinohrad je úplně jiný svět. Ráno, když svítá, je ještě studený, zalitý čerstvým světlem, a během chvíle cítíte, jak půda pulsuje horkem. Otrhávání listů by se dalo připodobnit k meditaci. A v páru je to ještě příjemnější! Každý člověk jde z jedné strany keřů a přes listy si mohou povídat. Je to psychická terapie skrz fyzickou zátěž. Kdo si jednou vinohrad zamiluje, tak získal vztah na celý život. Protože jak řekl Homér: „*Ohrada viniční je nejkrásnější odměna, jakou může vlast poskytnout vítěznému bojovníkovi.*”⁶ Dalším důvodem, proč jsem si toto téma vybrala, byla má neznalost. I když mám k vinohradům vztah a chtěla bych jednou malý vlastnit, vůbec nic jsem o něm nevěděla. Věděla jsem, že se o něj stále člověk musí speciálně starat, protože je réva háklivá rostlina, ale jinak byl pro mě vždy záhadou. Proto jsem tuto knihu vytvářela i pro sebe, úplného začátečníka. Chtěla jsem ji pojmout jako svůj zápisník, návod, jak si vinohrad jednou vytvořit. V celistnosti jsem toto téma ani zachytit nechtěla. Právě naopak, chtěla jsem vystihnout to nejzákladnější a zajímavé, abych čtenáře nadchnula k dalšímu studiu a poté třeba k realizaci. A tak vznikla idea na **Ilustrované vinohradnictví pro začátečníky**.

.....
⁶Cesta k vínu. In: Cesta k vínu [online]. 31. 5. 2009 [cit. 2015-04-30].

Dostupné z: http://www.cestakvinu.estranky.cz/clanky/o-vinu-obecne/citaty-o-vine_-prislovi-a-porekadla.html

3 CÍL PRÁCE

Cíl práce jsem nastínila v předešlých kapitolách. Mým cílem je **vytvořit zábavnou netradiční ilustrovanou odbornou knihu o vinohradnictví, která míří na úplné začátečníky**. Aby kniha i přes svůj netradiční charakter stále plnila základní funkci a tou je předání potřebné informace, avšak neunudila a zanechala nějaký pocit. I když chci, aby **byl výstup různorodý a vizuálně zajímavý**, nechci, aby byl chaotický nebo nevkusný.

Jelikož se jedná o autorskou knihu se vším všudy, dala jsem si hodně záležet na **logickém uskupení jednotlivých kapitol a textu v harmonii s ilustracemi**. Kombinovala jsem texty a ilustrace ryze vážné a popisné, ale i nadlehčené: metafory, nadsázku, komiks... Proto mým dalším cílem je, aby **byla kniha pochopitelná i pro širokou veřejnost**.

Mým hlavním cílem (nebo spíš snem) je **založit si podle této knihy vinohrad**. To bude pro knihu (i pro mě) zatěžkávací zkouškou. Jak řekl Ježíš Sirach: „*Čím je život, není-li vína.*“⁴ A já dodávám: Když chceš dobrého vína, čeká tě velká dřina (a právě o té dřině má kniha vypovídat.)

4 PROCES PŘÍPRAVY

4.1 Na cestách

Jakmile jsem si zvolila téma, vedoucího práce a vyřídila formality s tím spojené, odjela jsem na dva dny na Pálavu, která mě absolutně nadchla. Zde jsem si skicovala a zkoušela různé techniky a způsoby (*viz obr. 1-3*), přičemž mi nejvíc vyhovoval fix s tuší, který má velice zvláštní stopu (*viz obr. 4 - 6*). Můžete vytvářet tlustý a tenký otisk v jednom tahu. Některé skici jsem využila i ve své knize. Buď pro nastínění atmosféry, prostředí nebo pro vysvětlení, jak vypadá například „plašič ptáků v terénu“. Pálavu jsem zastihla v době před sběrem, v tom nejkrásnějším počasí, takže nastala ideální příležitost pro kreslení a koštování prvního burčáku. Víno na Pálavě nepijte, protože turistům se dává jen to nejhorší víno za nejvyšší ceny. Proč tomu tak je, pochopíte po přečtení mé knihy.

Projela jsem si tak Pavlov (*viz obr. 7 - 10*) a Mikulov. Kresby fixem pochází z vinohradů u Mikulova (*viz obr. 10 - 14*), kde jsem se setkala i s majitelem (*viz obr. 16*), který zde přespával v takové malé maringotce, vinohrad hlídal před zvířaty a nevítanými hosty. Byl tak hodný, že mi natrhal různé odrůdy na ochutnání, povyprávěli jsme si o vinohradnictví a dokonce mi vypnul plašič, protože bych jistě časem ohluchla. Za svou ochotu se stal jedním ze čtveřice lidí, kterým věnuji knihu. Dalším je můj přítel Josef, protože mě vzal spontánně na Pálavu, nosil židličku a skicák a vozil všude, kde jsem tušila vinohrady (*viz obr. 15*). Dále věnuji knihu babičce a strýci Olinovi.

Po Pálavě mě čekala cesta z jihu na východ k babičce. Procházela jsem si okolní vinohrady, kreslila, fotila a nasávala atmosféru (*viz obr. 17 - 24*). Žasla

jsem nad tím, jak je vinohrad vizuálně bohatý na tvary, struktury, barvy... V jeho detailech by se dalo čerpat pro mnohem rozsáhlejší práci (viz obr. 25 - 32).

Další dny mi počasí nepřálo, tak jsem se věnovala studiu hroznů. Nejen proto, že se naskytla jedna z posledních příležitostí moštové hrozny kreslit, ale také jsem chtěla najít správný způsob a techniku, kterými bych bakalářskou práci vytvářela (viz obr. 45).

4.2 Studium

S babičkou jsem si několikrát prošla vinohrad a ona mi ukazovala různé činnosti, které se ve vinohradu provádějí: vyvazování, osečkování, sbírání a další (viz obr. 33 - 35). K praktickým záležitostem samozřejmě patří i teoretické. Abych pochopila principy vinohradu, pořídila jsem si potřebnou literaturu: **Pěstujeme révu vinnou od Viléma Krause**⁷. A abych měla o večery postaráno, půjčila mi své knihy babička a můj další hlavní odborný rádce, strýc Olin. Velice mi s touto problematikou pomohla brožura **Pěstujeme révu vinnou od J. Brauna a G. Vaňka**⁸. Něco málo informací jsem použila z knih **Vinařův rok**⁹ a **Moderní vinař**¹⁰. Abych jen neopisovala jiné knihy, vyzpovídala jsem babičku a hlavně strýce (on to není můj strýc, jen jsem mu tak vždy říkala), vysvětloval mi termíny, kterým jsem nerozuměla a „jak se kdy co dělá a proč“. Z veškerých informací jsem si seskládala hlavní rámeček knihy, co by měla obsahovat a co by zde nemělo chybět. Jeden den mi strýc Olin ukázal, jak se dělá víno (viz obr. 36 - 44). Této události věnuji poslední kapitulu v knize. „*Nejkrásnější na děláni nového vína je košťování starého,*“ řekl strýc Olin.

.....
⁷KRAUS, Vilém. Pěstujeme révu vinnou. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012, 111 s., [16] s. barev. obr. příl. Česká zahrada. ISBN 978-80-247-3465-1.

⁸BRAUN, Ján a Gašpar VÁNEK. Pěstujeme révu vinnou. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1990, 55 s. Rostlinná výroba (Státní zemědělské nakladatelství).

⁹HUBÁČEK, Vítězslav a Drahomír MÍŠA. Vinařův rok. Vyd. 1. Praha: Květ, 1996, 55 s., [4] s. barev. fot. příl. ISBN 80-85362-22-8.

¹⁰DOHNAL, Tomáš, Vilém KRAUS a Jaroslav PÁTEK. Moderní vinař. Vyd. 1. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1975, 476 s. Rostlinná výroba (Státní zemědělské nakladatelství).

Většinu textu jsem měla sepsanou do konce roku, drobnosti jsem však upravovala až do poslední chvíle podle toho, jak se měnil charakter knihy, jak jsem se do dané problematiky začala více dostávat. Text jsem přizpůsobovala ilustracím a ilustrace textu. Nechtěla jsem, aby jednotlivé kapitoly chrlily nepotřebně víc informací, než jiné - aby byly na stejné úrovni „odbornosti“. Samozřejmě jsem některou problematiku rozebrala víc, protože je zásadní (složení půdy), ale už jsem nerozebírala problematiku, která je složitá sama o sobě (chemické postřiky). Jakmile jsem text dokončila, poslala jsem jej strýci, jestli se zde nevyskytují nějaké nesrovnalosti. Přece jen jsem teoretik a ne praktik. Text jsem průběžně posílala svému vedoucímu práce.

Abych nabrala inspiraci, začala jsem studovat i literaturu týkající se typografie nebo výroby knih. Zaujaly mě knihy od vydavatelství Computer press a to **Grafický design: Typografie**¹¹, **Grafický design: Formát**¹², **Grafický design: Tisk a dokončovací práce**¹³ a nejvíc **Umění ilustrace - vizuální myšlení**¹⁴. Knihy mi velice pomohly myslet jinak. Přečetla jsem je několikrát jedním dechem. Díky řečeným knihám jsem brzy měla ucelenou představu o té své a udělala si první maketu. Chtěla jsem vytvořit vkusnou knihu založenou na kvalitních a příjemných materiálech. Formát větší, aby vynikly ilustrace a vešlo se větší množství informací, ale aby stále byla příjemná funkčně. Typografie jednotná, ale ne jednotvárná. Vycházející z jednotného zrcadla a stejného fontu ve více řezech. Aby zpracováním stále překvapovala, ale každá zvláštnost aby měla svůj smysl.

.....
¹¹AMBROSE, Gavin a Paul HARRIS. Grafický design: typografie. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010, 175 s. Základy designu. ISBN 978-80-251-2967-8.

¹²AMBROSE, Gavin a Paul HARRIS. Grafický design: formát. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011, 175 s. Základy designu. ISBN 978-80-251-2966-1. Rostlinná výroba (Státní zemědělské nakladatelství).

¹³AMBROSE, Gavin a Paul HARRIS. Grafický design: tisk a dokončovací práce. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011, 176 s. Základy designu. ISBN 978-80-251-2968-5.

¹⁴WIGAN, Mark. Umění ilustrace: vizuální myšlení. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010, 176 s. Základy designu. ISBN 978-80-251-2970-8.

5 PROCES TVORBY

Při procesu tvorby jsem se musela věnovat různým úkonům najednou:

- knize jako celku (technologická specifika);
- výtvarné formě (nalezení technik, způsobu, umístění, logické návaznosti);
- typografii (zvolení písma, velikostí, řezů, následné typografické úpravě, sázení textu k ilustracím);
- zvláště předsádkám a přebalu
- tisku a dokončovacím pracem.

5.1 Kniha jako celek

Jakmile jsem měla vše prostudované a promyšlené, po první maketě jsem si vytvořila přesnější, druhou, která odpovídala reálné knize poměru 1:4. Rozměr v maketě byl tedy přesně dvojnásobný ke knize, která z ní měla vzejít (1 cm v maketě jsou 2 cm v knize). Tato maketa mě provázela až k samotnému tisku. Čím věrnější maketa, tím je příjemnější následná realizace. Nejen pro mě, ale i tiskaře a knihvazačku. Maketu jsem si vytvořila také z toho důvodu, abych si určila dostačující počet stran a množství svazků s co nejjednodušším počtem listů.

Již na začátku jsem si tedy zvolila formát, v němž bude kniha rozdělena na tři části, kdy ta střední bude v jiném odstínu papíru a že zde bude jedna rozkládací složka s časovou osou. Papír jsem si chtěla zvolit ve vyšší gramáži (kvůli větší velikosti knihy, pro příjemnější listování a bytelnost) a jemně strukturovaný (pro haptický požitek). Pro většinu knihy jsem si chtěla vybrat papír v teplejším odstínu (pro lepší čtení, přírodnější vzhled).

Specifikem pro tuto knihu jsou vlepované „rozvírací papírky“, které se do knihy vlepují až v konečné fázi, až je kniha hotová. V knize mají

samozřejmě svůj smysl a funkci, která vychází z daného tématu či kapitoly. Na posledních stranách jsem si vymyslela otočné kolečko s pranostikami. Po nalepení těchto listů a pohyblivého kolečka je v tvorbě knihy poslední úkon a tím je uříznutí půlky stránky v kapitole Polní práce. Všechna tato specifika jsem si vymyslela v návaznosti na kapitoly a informace, které jsem chtěla předat čtenáři, takže nejde o nahodilou záležitost. Popisuji to právě proto, že jsem všechny tyto zvláštnosti vytvořila nejprve na maketě. Množství vlepovaných částí jsem co nejvíce omezila, aby vážně byly jen tam, kde dávají smysl. Jakmile jsem si knihu po technické stránce promyslela a vytvořila si maketu, mohla jsem se naplno pustit do tvůrčí činnosti.

5.2 Výtvarná forma

Jeden způsob ilustrací vzešel už plenérů u Mikulova (*viz obr. 4 - 6*) a hledala jsem techniku další, kterou by fix doplňoval. Ve fázi, kdy jsem techniky zkoušela na hroznech (*viz obr. 45*), mě nejvíc zaujalo použití barevných fixů. I když mám tuto techniku zažitou ze školkovských let, bavilo mě na nich to, co jsem jako malá neviděla - jak se prolínají, když jsou ještě vlhké, jejich výraznost a „typická textura“, když se překryjí. Tuto techniku jsem vyzkoušela ještě na strašákovi (*viz obr. 46*) a komiksu (*viz obr. 47*). Po konzultaci s vedoucím práce jsme vybrali jinou techniku, která by nebyla tak tvrdá a více se hodila k charakteru „jemných hroznů“, a to černý akvarel. Malování akvarelem jsem si vyzkoušela na pomůckách do vinohradu, ale to mě nijak neoslovilo a ani výsledek nebyl nijak zajímavý (*viz obr. 48*). Po zkušenosti s akvarelem mě napadlo malovat vínem a to byla nakonec ta správná cesta.

Víno se chová dost nestabilně. Zkoušela jsem ho převařit, dávat do něj sůl, ředit ho vodou nebo bílým vínem. Malování s ním bylo zábavné, protože se skutečná barva objevovala až po delším čase. Někdy se vybarvila do modra, jindy do růžova až purpurova. Trvalo mi několik týdnů, než jsem se naučila barvu aslepoň trochu ovlivnit. Na víno měla vliv i doba oxidace nebo teplota. Podrobněji to vysvětlím v kapitole Technologická specifika.

Technika tedy byla vybrána, zbývalo už jen způsob, jak knihu ilustrovat. Jelikož se jedná o odbornou knihu, obsahuje základní popisné ilustrace, které by zde neměly chybět. Aby kniha nebyla jen ryze popisná, chtěla jsem ji ozvláštnit v kapitolách, kde na to byl prostor. Na začátku knihy je například kapitola TOP 10 INFORMACÍ - ilustrace využívá doslova vylité víno, na kterém plují papírové lodičky. Tato kapitola má čtenáře pobavit, proto jsou ve stejném duchu také ilustrace. O stránku dál v kapitole TOP 10 Z HISTORIE v jednotlivých ilustracích můžeme vidět jednotlivé historické body, které jsou v kapitole popsány jakoby ve „vizuální časové ose“, jež se skládá z řady za sebou jdoucích lidí. Kniha je zpestřena komiksy vloženými na začátek a na konec. Tyto komiksy spojují tuš i víno dohromady, avšak úplně jiným způsobem - kdy tuš je tenká linka a víno zde má kolorující účel. Komiksy v knize vyprávějí příběhy, které by se ani jinak vyjádřit nedaly. Vždy navazují na předešlou kapitolu. První komiks navazuje na historii, druhý na škůdce. Použila jsem ilustraci i jako metaforu. Například ve chvíli, kdy popisují, co znamená tzv. ŘEZ RÉVY NA SMRT, kde je namalovaná smrtka s mrtvou révou v ruce, nebo kde jsem tzv. OČKO (rašící „větvička“) nakreslila jako reálnou oční bulvu. Humorného momentu si můžete všimnout také v kapitole VELCÍ ŠKŮDCI, kde se škůdci

ženou za bezbranným hrozínkem. Kromě komiksů jsem nejvíc stylizovala kapitolu MALÍ ŠKŮDCI, kde jsou tito (normálně okem nezahlédnutelní) škůdci vyobrazeni jako kriminálníci, které čeká za jejich provinění těžký trest. Stylizované postavičky vycházejí z jejich reálné podoby. Skici z plenéru jsem v knize využila vždy na dvojstranu po kapitole, na kterou volně navazují - například po kapitole POMŮCKY, kde jsou strašáci, nebo po kapitole VELCÍ ŠKŮDCI, kde jsou vyobrazeny plašiče na škůdce velké.

Jak už jsem zmiňovala v podkapitole Kniha jako celek, kniha je rozdělená na tři části. V první části jsou základní informace, ve druhé jsou popsány jednotlivé roky po založení vinohradu a ve třetí jsou popsány různé činnosti. První a třetí část je ze světlého papíru (malováno vínem) a druhá část je z tmavého papíru (kresleno tmavým fixem). Tuto část jsem se rozhodla odlišit, protože se zabývá něčím jiným než je zbytek knihy a také proto, aby byla v knize rychle dohledatelná. Odlišné informace si žádaly jiný způsob vyjadřování a fix byl pro tento účel ideální. První roky jsem shrnula v následující rozkládající se dvoustránce do časové osy. Osa je ryze schematická, jednotlivé činnosti jsou rozlišeny barvami a barvy jsou popsány. U osy mi nešlo o kreativitu, ale aby vkusně a funkčně plnila svůj účel. Z druhé strany časové osy je slovník. Hlavně proto, aby se dal jednoduše nalistovat. Prostředek knihy je ideální místo, protože není třeba listovat až na konec, jak bývá zbytkem.

5.3 Typografie

Už při vybírání formátu jsem počítala s tím, že chci mít jednotné zrcadlo knihy, nejlépe čtverce, kde by byl ve spodní části prázdný prostor, aby kniha plná informací nepůsobila nahuštěně a aby se v některých

situacích tento prostor dal využít. Poté, co jsem měla několik použitelných ilustrací, vybrala jsem s panem Pelcem písmo **Calibri**, které se svým vzhledem hodí k jemným vinným ilustracím (*viz obr. 50*). Je to bezserifový font, který mi byl doporučen právě kvůli jeho jemnému zakončení, které je viditelné až po zvětšení písma. Protože jsem knihu sázela ve škole, mohla jsem vycházet z omezených fontů, které jsou ve škole nainstalovány. Výhodou tohoto fontu je jeho výborná čitelnost v malých velikostech¹⁵. Velice praktické je samozřejmě to, že jsou k dostání všechny základní řezy a že je font ve všech programech Adobe. Protože se jedná o odbornou literaturu, je lepší volit bezserifový font bez žádného „citového zbarvení“.

Stejně jako jsem odlišila druhou část knihy od první a třetí papíry a ilustracemi, pracovala jsem odlišit i s typografií. Zrcadlo i písmo jsem nechala stejné v celé knize, odlišila jsem ji pomocí jiné velikosti a duktu. Hlavním důvodem bylo mnoho informací na malém prostoru, proto jsem musela zvolit menší velikost. Díky zvolenému fontu jsem si to mohla dovolit, aniž bych porušila čitelnost.

I u typografie jsem se řídila tím, aby byla jednotná, ale ne nudně stejná. Veškeré své kroky jsem konzultovala s panem Pelcem, který mi byl velkým pomocníkem.

V první a třetí části jsem názvům kapitol dala vinný podklad, protože černé nadpisy působily najednou velice tvrdě. Stránky to tak příjemně odlehčilo.

5.4 Předsádky a přebal

Když jsem si procházela vinohrady, trhala jsem si listy různých odrůd a zalisovávala jsem si je s tím, že by se později mohly hodit. A právě v době,

.....
¹⁵Respekt. In: KAVANOVÁ, Lucie. Respekt [online]. Economia, a.s., 20. 11. 2011, 20. 11. 2011 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://respekt.ihned.cz/c1-53718730-pismo-s-charakterem>

kdy jsem experimentovala s vínem, jsem je přikládala na papír a obmalovávala je. To jsem opakovala tak dlouho, až z toho vznikla zajímavá struktura (viz obr. 49). V té chvíli jsem věděla, že ji použiji na předsádky.

U přebalu jsem chtěla zkusit motiv výřezu, kdy v přebalu je výřez (například trojúhelníku) a díky tomu je vidět něco z obalu knihy a navzájem tvoří nějaký námět. Například naplněné skleničky, hrozen poskládaný z puntíků a podobně. Některé návrhy můžete vidět v *obrázcích 55 a 56*. Na barvy jsem přišla tak, že jsem vycházela přesně z barev vína na předsádce. V Adobe photoshop jsem kapátkem zjistila přesná data barev, navolila je do specializované internetové stránky pro schémata barev¹⁶ a nechala si vygenerovat přesné komplementární odstíny barev (viz obr. 54). Při nátisku v reálné velikosti jsem zjistila, že tyto barvy nejsou příliš šťastné, a proto jsem nakonec zvolila variantu jinou, střídmější, vycházející z ilustrací a výrazné typografie.

5.5 Tisk a dokončovací práce

Volba tiskárny byla zdlouhavou záležitostí, protože jsem si zvolila velký formát, kde je potřeba ještě větší formát na rozkládací stranu a přebal. Nakonec mi tiskárnu doporučil pan Mgr. Petr Vrobel. Zde jsem měla v závěru problém. Tiskárna byla přetížená, proto tisk trval déle než obvykle a poté, co jsem se dostala na řadu, se tisk nepovedl kvůli vyšší verzi pdf, kterou nedokázala jejich tiskárna zpracovat. Toto zdržení mě ponaučilo pro příště, protože zbytečně ohrozilo můj výsledek. Tiskaři samozřejmě nejsou rádi za složité studentské práce, protože se pro ně jedná o hodně práce za minimum peněz.

Dokončovací práce jsem popisovala v kapitole 5.1 Kniha jako celek.

.....
¹⁶Paletton: The Color Scheme Designer. Paletton [online]. 2002. vyd. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://paletton.com>

6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Protože se uprostřed knihy počítalo s jiným papírem, musela jsem vysázet tři soubory v programu Adobe InDesign CS6. Přebal a vleповací části jsem vytvářela v Adobe Illustrator CS6 i s „vinnými nadpisy“. Ilustrace jsem skenovala ve škole a do tiskové podoby jsem je upravovala v Adobe Photoshop CS6. Vše jsem vytvářela v 300 dpi kvalitě a ukládala do formátu PDF. Fotografie jsem fotila digitální zrcadlovkou Nikon D3300.

Na ilustrace jsem použila fix Copic MULTILINER, WATER&COPIC PROOF. PIGMENT INK. BS, který jsem doplňovala tuší od FABER-CASTELL. Na komiks jsem také využívala tuto tuš, jen v technickém peru ve velikostech 0.35 a 0.70. Na celou knihu jsem spotřebovala půlku lahve francouzského polosuchého červeného vína Cavignon Merlot. Bílého vína jsem potřebovala minimum.

Při malování vínem (*viz obr. 51 - 52*) jsem zjistila několik zásadních způsobů, jak ovlivnit výslednou barvu. Chvíli po otevření nebo pokud je víno právě vytažené z ledničky, má studený odstín, přecházející do modra. Když víno teplá a oxiduje, má čím dál teplejší tón. Pokud přisypete do vína sůl, proces se urychlí a barva se stane sytě růžovou. Pokud necháte víno převařit, docílíte stejného efektu. Když je víno zaschlé, je barva nejsytější. Barevnou zkoušku s vínem se solí, čistým červeným vínem i s bílým můžete vidět v *obr. 53*. Tato zkouška mi pomohla pochopit to, jak reaguje bílé víno s červeným - zružoví.

Při dokončovacích pracích jsou specifickým vlepovací části. Aby se kniha kvůli nim neotvírala, musela jsem před vázáním do vnitřních okrajů vlepovat papírové pásky. Desky jsou potažené přírodním režným plátnem kvůli podobnému odstínu s papírem v knižním bloku a hlavně kvůli bytelnosti.

7 POPIS DÍLA

Tématem mé bakalářské práce je autorská kniha s názvem Ilustrované vinohradnictví pro začátečníky. Už název vypovídá, že se jedná o odbornou literaturu mířenou na čtenáře, který si chce založit vinohrad. Text je vlastní nebo vychází ze sepsaných zdrojů na konci knihy.

Kniha není klasickou odbornou knihou, ale spíše hravou příručkou, která má čtenáře motivovat k vinohradnictví. Dozví se základní údaje jak si vinohrad založit, jak se o něj starat a ještě se o něm zajímavou formou něco dozví.

Formát knihy je 220x297 mm, má 80 stran. Pro knižní blok jsem použila papíry Tiziano Avorio 40 a Tiziano Lama 27 v gramáži 160 g/m², na předsádky River Tradition 00 250 g/m² a na přebal River Tradition 00 170 g /m². Zvolila jsem klasickou šitou vazbu V8 s rovným hřbetem potaženou přírodním režným plátnem. Náklad jsou 4 kusy (tři odevzdávám, jeden si nechávám).

Náhledy na samotnou realizaci jsou v obrázcích 57 - 74.

8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Přínos práce pro daný obor může být v mém přístupu ke knize, kdy jsem se snažila vytvořit netradiční odbornou knihu, a to jak formou a obsahem, tak i způsobem ilustrací. Veškeré odborné knihy většinou obsahují co nejmenší množství ilustrací, které splňují jen funkci popisnou, o výtvarné se nedá hovořit. V dnešní „době internetové“ si člověk veškeré odborné informace, které potřebuje, může najít na internetu. Proč tedy těmto knihám nedát něco víc, než jen informace, které jsou lehce dohledatelné? Proto jsem se snažila do své práce dát to, co člověk může zažívat jen při čtení knihy. Ať už jde o příjemný papír nebo atraktivní vizuální prožitek.

Dalším eventuálním přínosem může být samotná malba vínem jakožto malování něčím organickým, nestálým. Z vína kniha vzešla a jak se k vlastnímu vínu dostat, o tom kniha je. Víno se stává pojítkem obsahu i výrazu.

9 SILNÉ STRÁNKY

Silné stránky spatřuji v promyšleném základním konceptu, na který se už jen stavělo. Přistupovala jsem ke knize systematicky, proces jako takový byl efektivní a i když byla kniha technicky náročná, nebylo to naobtěž (i když tiskařovi možná ano). Ujasnila jsem si při této práci řešení jakéhokoliv projektu.

Pod vedením MgA. Mgr. Pavla Trnky vidím oproti prvním kresbám obrovský posun. I když se mi některé jeho rady ze začátku nezdály, zpětně jsem vždy musela uznat, že měl pravdu. Proto jsem ráda, že jsem si nechala poradit a knížku díky tomu posunula dál.

Řekla bych, že silnou stránkou bude i využití vína jako média, které předává informace o tom, jak hrozny pěstovat. Stejně jak se kniha věnuje tomu, jak vytvořit nový život, víno během malování také žije svým životem. Technika je sjednocená s myšlenkou celé knihy.

10 SLABÉ STRÁNKY

Už na začátku jsem věděla, že jako nováček nebudu moci tuto problematiku uchopit tak, jako kdybych ji absolutně rozuměla. Už teď jsou v knize momenty, které bych udělala jinak, lépe.

Přijde mi, že vinohrad je nekonečným zdrojem inspirací. Proto mě mrzí, že jsem krásy vinic neprostudovala víc, ale pouze povrchně. Určitě by toto téma stálo za rozšíření nebo celkové přepracování.

Je mi líto, že jsem techniku malování vínem objevila až v závěru práce a nemohla ji zdokonalit. Je to velice zajímavá technika, ke které se jistě vrátím.

Mou slabou stránkou je pomalost. Myslím si, že se to projevilo i při vypracovávání bakalářské práce.

I když jsem pro dokončovací práce měla vyhraněno několik týdnů, nakonec se tento čas kvůli neustálému překreslování zkrátil natolik, až to ohrožovalo samotný výsledek. Stačilo pak pár problémů při tisku a pohroma byla na světě. Závěr považuji za stránku nejslabší.

11 LITERATURA A PRAMENY

A, Knižní a periodická literatura

- ² BÖHM, David a Ondřej BUDDEUS. Hlava v hlavě. 1. vyd. V Praze: Labyrint, 2013, 119 s. ISBN 978-80-86803-24-1.
- ⁴ BUDDEUS, Ondřej a David BÖHM. Hlava v hlavě. 1. vydání. Praha: Labyrint, 2013, s. 114-115. ISBN 978-80-86803-24-1.
- ⁵ BUDDEUS, Ondřej a David BÖHM. Hlava v hlavě. 1. vydání. Praha: Labyrint, 2013, s. 100. ISBN 978-80-86803-24-1.
- ⁷ KRAUS, Vilém. Pěstujeme révu vinnou. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012, 111 s., [16] s. barev. obr. příl. Česká zahrada. ISBN 978-80-247-3465-1.
- ⁸ BRAUN, Ján a Gašpar VANEK. Pěstujeme révu vinnou. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1990, 55 s. Rostlinná výroba (Státní zemědělské nakladatelství).
- ⁹ HUBÁČEK, Vítězslav a Drahomír MÍŠA. Vinařův rok. Vyd. 1. Praha: Květ, 1996, 55 s., [4] s. barev. fot. příl. ISBN 80-85362-22-8.
- ¹⁰ DOHNAL, Tomáš, Vilém KRAUS a Jaroslav PÁTEK. Moderní vinař. Vyd. 1. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1975, 476 s. Rostlinná výroba (Státní zemědělské nakladatelství).
- ¹¹ AMBROSE, Gavin a Paul HARRIS. Grafický design: typografie. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010, 175 s. Základy designu. ISBN 978-80-251-2967-8.
- ¹² AMBROSE, Gavin a Paul HARRIS. Grafický design: formát. Vyd. 1. Brno:
- ¹³ AMBROSE, Gavin a Paul HARRIS. Grafický design: tisk a dokončovací práce. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011, 176 s. Základy designu. ISBN 978-80-251-2968-5.
- ¹⁴ WIGAN, Mark. Umění ilustrace: vizuální myšlení. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010, 176 s. Základy designu. ISBN 978-80-251-2970-8.

B, Internetové zdroje

¹ Citáty slavných osobností. In: WERICH, Jan. Citáty slavných osobností [online]. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://citaty.net/autori/jan-werich/>

³ Nejlepší knihy dětem. In: Nejlepší knihy dětem [online]. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.nejlepsiknihydetem.cz/knihy-2014/34-buddeus-bohm-hlava-v-hlave>

⁶ Cesta k vínu. In: Cesta k vínu [online]. 31. 5. 2009 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.cestakvinu.estranky.cz/clanky/o-vinu-obecne/citaty-o-vine_-prislovi-a-porekadla.html

¹⁵ Respekt. In: KAVANOVÁ, Lucie. Respekt [online]. Economia, a.s., 20. 11. 2011, 20. 11. 2011 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://respekt.ihned.cz/c1-53718730-pismo-s-charakterem>

¹⁶ Paletton: The Color Scheme Designer. Paletton [online]. 2002. vyd. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://paletton.com>

12 RESUMÉ

As a theme of my bachelor thesis I chose Author's book. The topic is The Illustrated Viticulture for apprentices. My goal was to create an unconventional nonfiction about viticulture. I didn't want to do ordinary nonfiction, so I try create this kind of book, what I've never done.

I was born on the east of Moravia, where "every man have a vineyard", so I choose this theme, because of my affection for a grapevine. Although I haven't know anything about viticulture, I wrote the book about it. I learned everything from books with assistance from my grandmother Vlasta and my oncle Olin.

Particular attributes of my book are technology solutions and technique of illustrations. This unaccustomed methode is painting by red wine. Creating with wine was much jollier than every techniques I have tried. Besides panting with wine, I draw with ink marker.

The book has 80 pages of my own text and illustrations. The book is compartmentalized to three parts. In the first part are general knowledge. In the second part are informations about first years in the vineyard. The last part of book is about working in the grapery. Between the second and the third part is folding paper with dictionary and time axis of work.

The book is multifarious because of more creative kinds of externalizations - comics, metaphors, descriptive but also stylised illustrations. Despite of diversity the book is integrated.

13 SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

Obr. 1 - 3	Skicování vinohradů na Pavlově (tužka)
Obr. 4 - 6	Skicování vinohradů v Mikulově (fix)
Obr. 7 - 10	Pavlov
Obr. 11 - 14	Mikulov
Obr. 15	Josef
Obr. 16	pan Srnec
Obr. 17 - 22	vinohrady u babičky
Obr. 23	babiččin starý vinohrad
Obr. 24	bažant
Obr. 25 - 32	vinohrad v detailech- vizuálně různorodý
Obr. 33 - 35	babička mi ukazuje různé činnosti
Obr. 36 - 44	strýc Olin mi ukazuje, jak se dělá víno
Obr. 45	zkouška různých technik a způsobů, studie hroznů
Obr. 46	strašák kreslený barevnými fixami
Obr. 47	vývoj komiksu
Obr. 48	změna techniky
Obr. 49	tvorba předsádky
Obr. 50	typografie
Obr. 51 - 52	pracovní stůl
Obr. 53	zkouška vín
Obr. 54	pracovní postup výběru barev na přebal a obal knihy
Obr. 55	nepoužité varianty obalů na knihy
Obr. 56	nepoužité varianty přebalů na knihy
Obr. 57 - 74	realizace knihy
Příloha 1	CD s teoretickou a praktickou bakalářskou prací

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY (veškeré obrazové přílohy jsou mé vlastní)

Obr. 1 - 3 Skicování vinohradů na Pavlově (tužka)

Obr. 4 - 6 Skicování vinohradů v Mikulově (fix)

Obr. 7 - 10 Pavlov

Obr. 11 - 14 Mikulov

Obr. 15 Josef

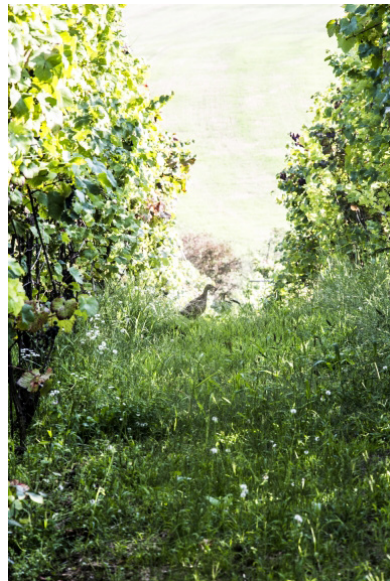
Obr. 16 pan Srnec

Obr. 17 - 22 vinohrady u babičky

Obr. 23 babiččin starý vinohrad

Obr. 24 bažant

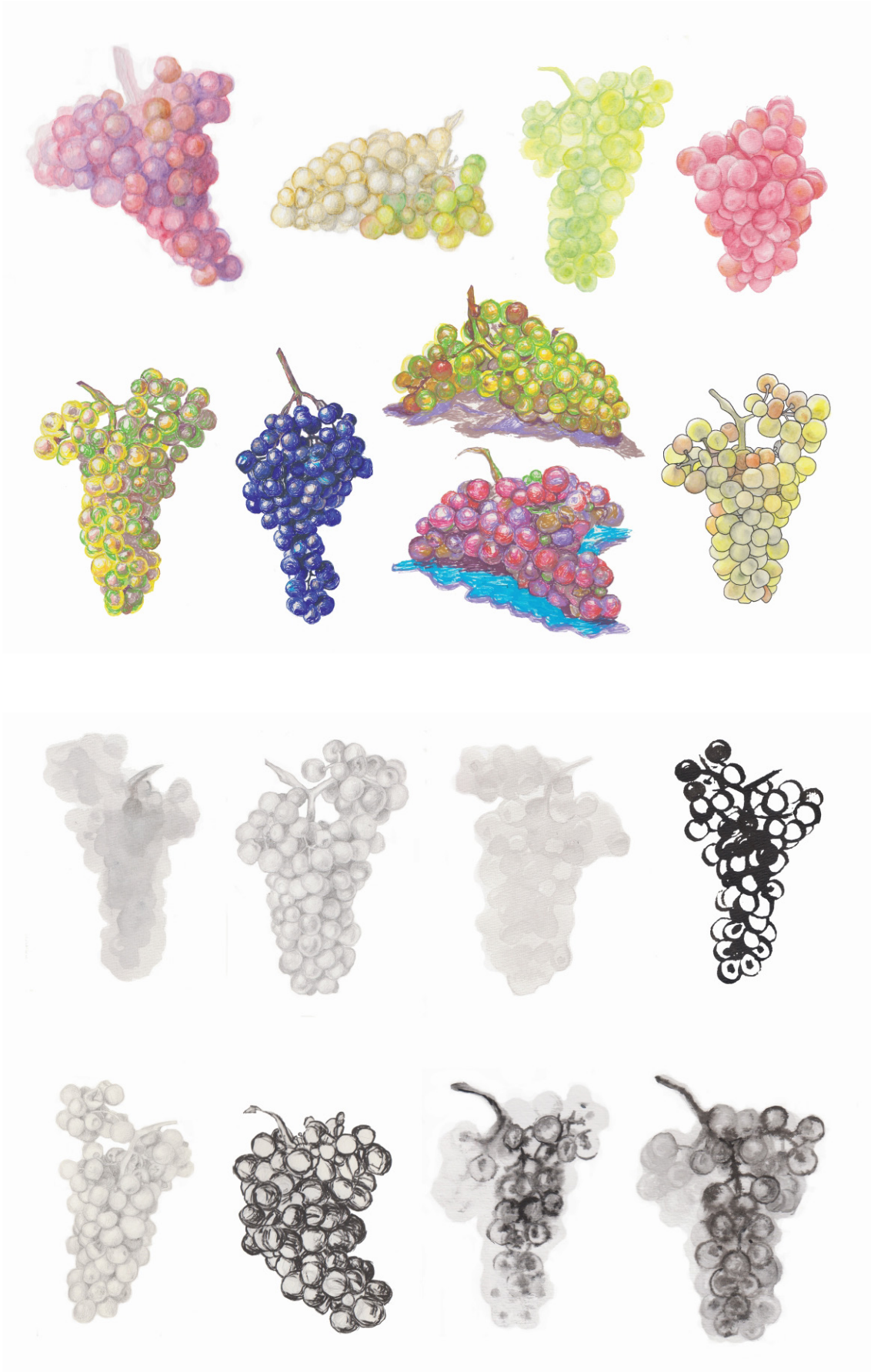
Obr. 25 - 32 vinohrad v detailech - vizuálně různorodý

Obr. 33 - 35 babička mi ukazuje různé činnosti

Obr. 36 - 44 strýc Olin mi ukazuje, jak se dělá víno

Obr. 45 zkouška různých technik a způsobů, studie hroznů

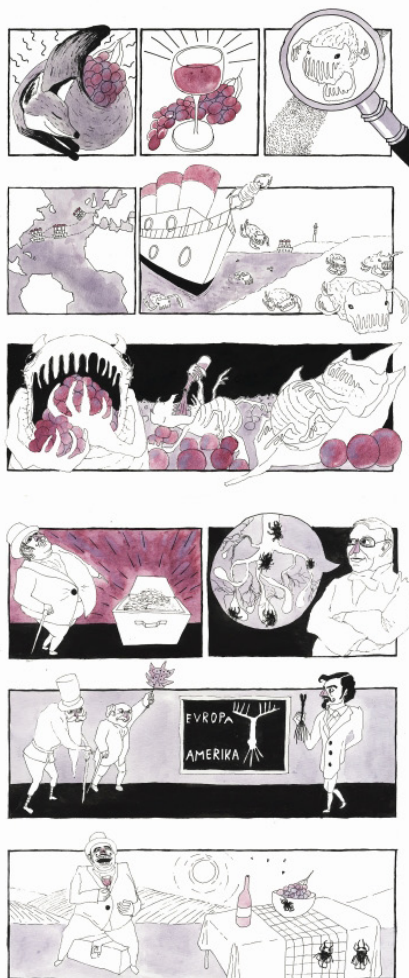
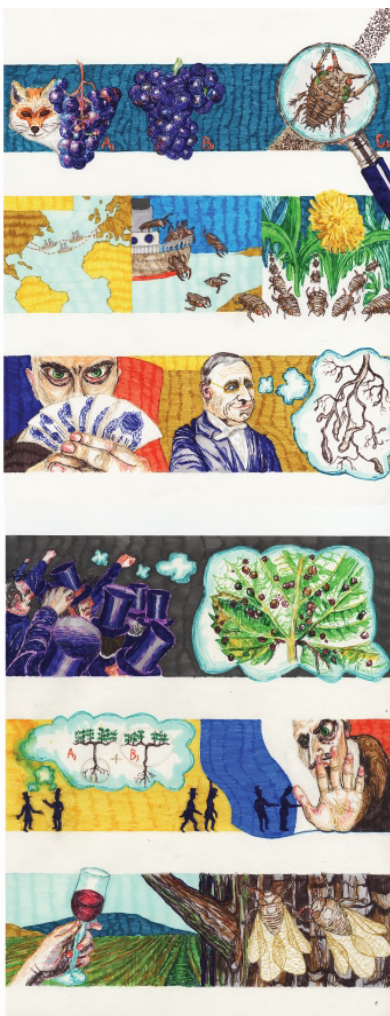

Obr. 46 strašák kreslený barevnými fixy

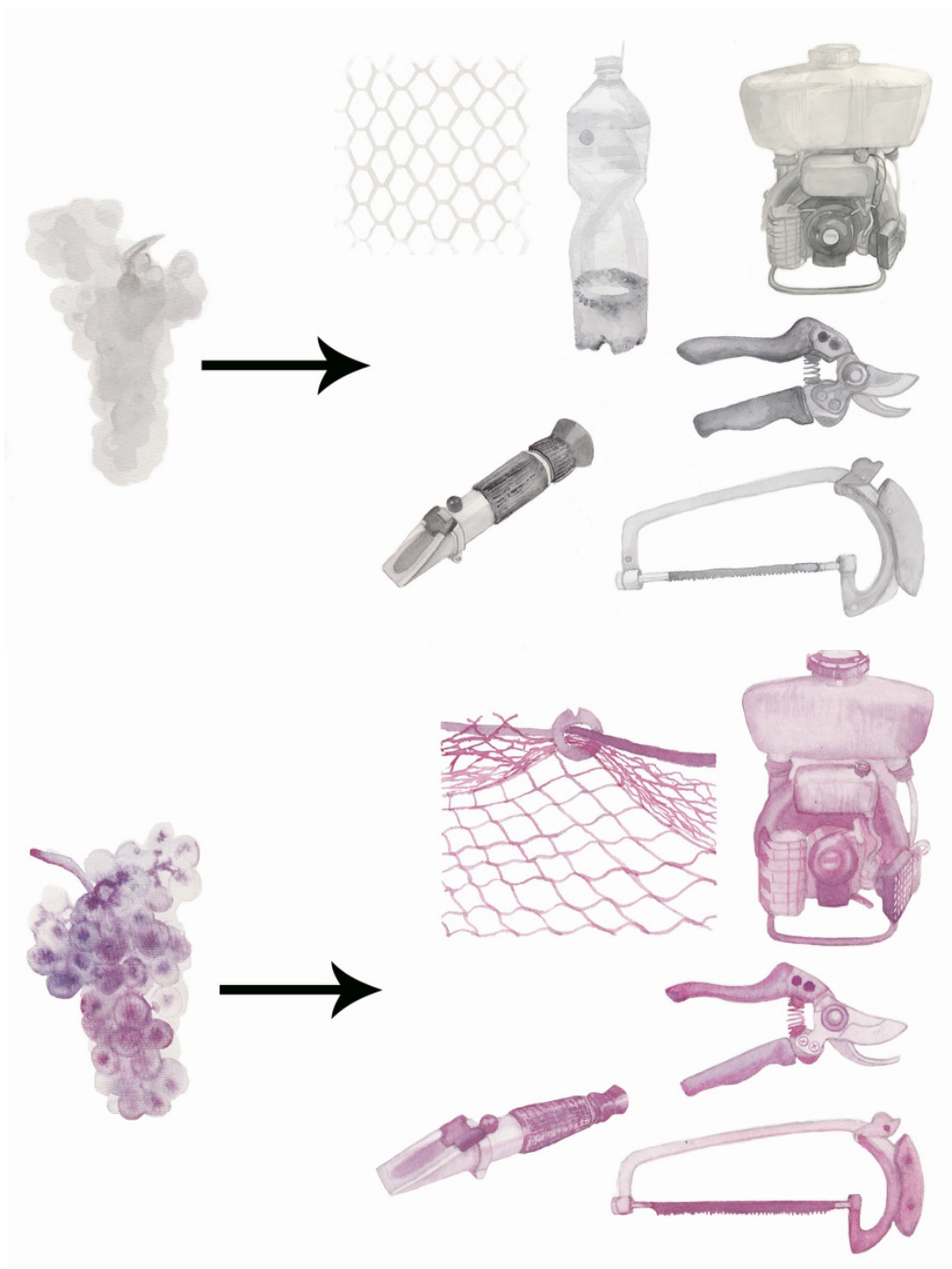
původní varianta

konečná varianta

skicy

Obr. 47 vývoj komiksu

Obr. 48 změna techniky

Obr. 49 tvorba předsádky

víno

jemné zakončení

víno Light
víno Light Italic

víno Regular
víno Italic

víno Bold
víno Bold Italic

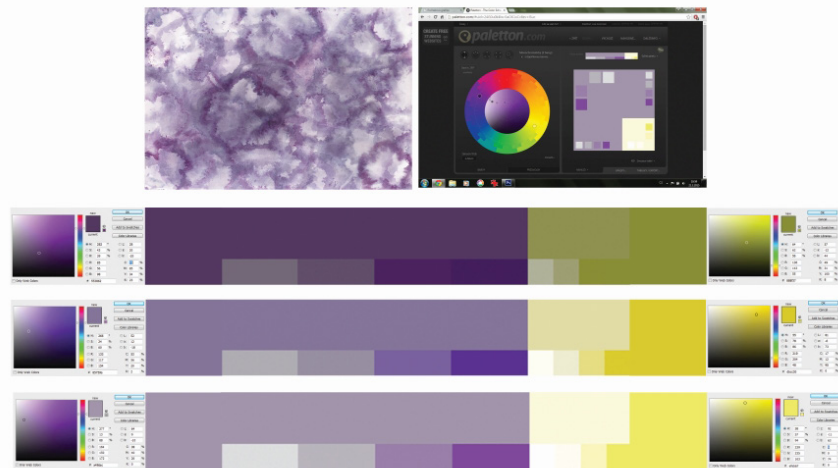
Obr. 50 typografie

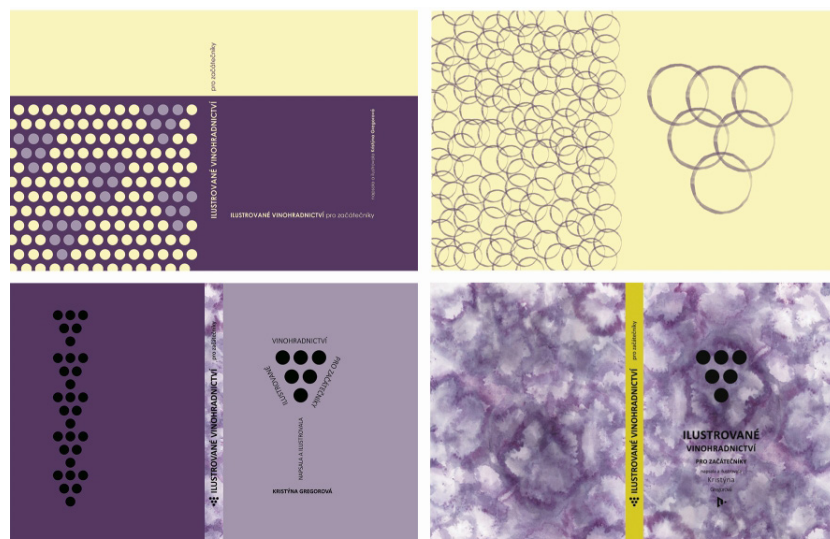
Obr. 51 - 52 pracovní stůl

Obr. 53 zkouška vín

Obr. 54 pracovní postup výběru barev na přebal a obal knihy

Obr. 55 nepoužité varianty obalů na knihy

Obr. 56 nepoužité varianty přebalů na knihy

Obr. 57 - 74 realizace knihy